

Haziran 2021

Günümüzde hızla artan dünya nüfusunun hayvansal protein ihtiyacını karşılamak için bir yandan mevcut kaynaklar zorlanırken, diğer yandan yeni kaynakların araştırılması sürdürülmektedir. Tüm dünyada kümes hayvanları başlıca hayvansal protein kaynakları arasındadır. Bu kaynaklardan biri de son yıllarda kanatlı yetiştiriciliğinde alternatif bir seçenek olan bıldırcındır. Bıldırcın eti dünya genelinde düzenli ve yaygın olarak tüketilen bir ürün değildir. Bıldırcın eti üretiminde Çin, İspanya, Fransa ve ABD

önemli üretici ülkelerdir. Elde edilebilen dünya verilerine göre 2018 yılında Çin'in yıllık bıldırcın eti üretimi 150 bin ton civarında gerçekleşmiştir. Üretim miktarında Çin'i yaklaşık 10 bin tonluk üretimleriyle İspanya ve Fransa takip etmektedir. Bıldırcın yumurtası, etine göre daha çok bilinen ve kullanılan bir üründür. Bıldırcın yumurtası üretiminde de önde gelen ülke Çin'dir. Yumurta üretiminde Çin'i Japonya, Brezilya ve Fransa takip etmektedir.

Türkiye Bıldırcın Verileri (bin adet)

	2015	2016	2017	2018	2019	Değişim ¹ %
Kesilen Bıldırcın	765	710	1047	999	607	-39,2
Bıldırcın Eti (ton)	99	95	140	133	80	-39,9
Bıldırcın Cıvı Üretimi İçin Kuluçkaya Basılan Yumurta	2.176	2.463	2.582	2.558	1.305	-48,9

Kaynak: TÜİK (10.06.2021)

Türkiye'de de dünyada olduğu gibi bıldırcın etinin diğer kanatlı hayvanların etleri kadar yaygın tüketimi yoktur. Çoğunlukla restoranlarda ve turistik otellerde servis edilmektedir. Türkiye'de bıldırcın materyali sağlayan damızlıkçı işletmelerin sayısı az oluşu ve yetiştiricilerin ıslah çalışmaları hakkında bilgi eksikliği nedeniyle, gerçekleştirilen üretimin tamamına yakını düşük verimli damızlıklarla yapılmaktadır. Türkiye'de pek çok işletmede

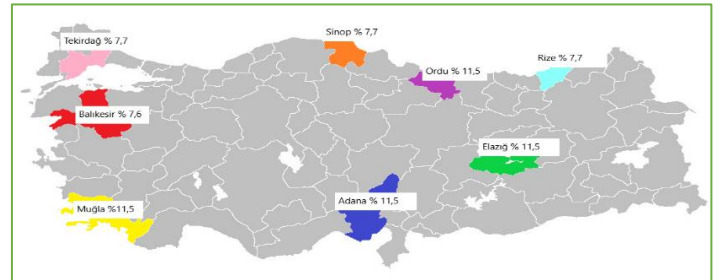
hem etlik hem de yumurta bıldırcınlarının beslenmesinde tavuk yemi kullanılmaktadır.

2020 yılında COVID-19 salgınına karşı alınan otel ve restoranların kapatılması gibi önlemler nedeniyle bıldırcın etine olan talep azaldığı için, üretici firmalar da üretim miktarlarını düşürme yoluna gitmişlerdir. Buna bağlı olarak bıldırcın yumurta üretiminde de azalma olduğu tahmin edilmektedir.

Bıldırcın eti üretimi: Türkiye'de ticari etlik bıldırcın yetiştiriciliği yapan işletmelerin sayısı da son yıllarda artmakta olup, Gıda Kontrol Genel Müdürlüğü verilerine göre 2020 yılında 26 işletme mevcuttur. 45 günde kesim olgunluğuna ulaşan bıldırcının porsiyon ağırlığı 130-150 gram'dır. Bıldırcının satış fiyatı 8-10 TL/adet'tir.

Bıldırcın yumurtası üretimi: Türkiye'de 2020 yılı itibarıyla yumurtalık bıldırcın işletmelerinin sayısı 17'dir. Bıldırcın 7 haftada yumurtlama erginliğine ulaşmakta ve evcilleştirilerek seleksiyona tabi tutulmuş Japon bıldırcınları bir yılda 240-250 arası yumurta vermektedir. Bıldırcın yumurtasının ağırlığı 10-12 gram olup piyasa fiyat oluşumu 0,5 TL/adet'tir.

Bıldırcın Mevcut Desteklemeler: T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve Tarım Kredi Kooperatiflerince düşük faizli yatırım ve işletme kredisi kullanılmaktadır. Bu kapsamda kanatlı sektöründe damızlık yetiştiriciliği yapacaklara 7 milyon 500 bin TL'ye kadar %100 faiz indirimli yatırım ve işletme kredisi, kanatlı yetiştiriciliği yapacaklara 3 milyon TL'ye kadar %50 faiz indirimli yatırım ve %25 faiz indirimli işletme kredisi kullanılmaktadır. Kanatlı yetiştiriciliğinde bıldırcın için 2 bin adet, damızlık bıldırcın içinse bin adet kapasitelere düşük faizli kredi kullanılabilmektedir.

GENEL DEĞERLENDİRME

Hayvansal protein kaynakları içinde taşıdığı avantajlar nedeniyle kanatlı hayvanların önemli bir yere sahip olduğu bilinmektedir. Dünyada son yıllarda alternatif kanatlı yetiştiriciliği hızla artmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerde, hayvansal protein açığının karşılanması için minyon vücutları, üretim ve yetiştiricilikte geniş alanlara ihtiyaç duyulmaması, üretim hanelerinin kolay yapımı ve gerekli malzemelerinin ucuz maliyeti nedeniyle, bıldırcın yetiştiriciliği, pratik ve uygulanabilir bir protein kaynağı olarak üretim sektöründe gün geçtikçe kendine yer edinmektedir. Bıldırcın yetiştiriciliğinde normal ticari tavuk yemi kullanılması, üretim için çok büyük alanlara ihtiyaç duyulmaması ve hemen her gün yumurtlayabilen kültür türleri, yetiştiriciliği cazip hale getirmiştir. Kanatlı yetiştiriciliğinde yumurta verimi ve tüketilen yem miktarı ya da yemden yararlanma kabiliyeti ekonomik yetiştiriciliğin en önemli iki faktörüdür. Bıldırcın tavuk yetiştiriciliğinde olduğu gibi entansif yetiştirme sistemlerine uyum sağlayabilir. Bıldırcın (*Coturnix coturnix*), yapılan çalışmalarda edinilen bilgilerin tavuk ıslahına uyarlanabilmesi nedeniyle kanatlılarla ilgili bilimsel çalışmalarda model hayvan olarak sıkça kullanılmıştır. Kuşaklar arası sürenin kısa oluşu, az yem tüketmesi, canlı ağırlık başına yumurta üretiminin yüksek olması, birim alanda fazla sayıda hayvan barındırılması, üretiminde basit

araç gerece ihtiyaç göstermesi nedeniyle ekonomik olarak önemli bir kanatlı türü olmasını yanı sıra hastalıklara karşı diğer kanatlı çiftlik hayvanlarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir. Bunula beraber, bıldırcın eti üretimi dünyada ticareti çok fazla paya sahip olan bir et türü değildir. Bıldırcın diğer kanatlılar arasında en yüksek et ve en düşük kemik oranına sahiptir. Bıldırcın karkası %76 et, %14 deri ve %10 kemikten oluşmaktadır. Özellikle derisinin ince oluşu, yağ ve kolesterol bakımından düşük içerikli olması nedeniyle diyet yemeği olarak tüketilebilmesini sağlamaktadır. Bıldırcın yumurtası tavuk yumurtasına kıyaslandığında potasyum, magnezyum ve kalsiyum ve kalori bakımından daha zengin, protein miktarları ise aynıdır. Bıldırcın yumurtası tavuk yumurtasına göre karbonhidrat bakımından daha zengindir.

Bıldırcın yetiştiriciliği, tarım alanlarının ve alternatif gelir kaynaklarının kısıtlı olduğu bölgelerde işsizliğin önlenmesi açısından oldukça uygun bir faaliyettir. Köyden kente göçün engellenmesi bakımından ele alındığında, hem yetiştiriciyi bulunduğu yerde tutmak hem de yüksek protein kaynağı oluşturacak ürün elde etme bakımından oldukça caziptir.

Mevcut tavuk işletmelerinin olduğu üretim bölgelerinde kolaylıkla oluşturulabilecek kuluçkahanelerle alternatif üretim olarak bıldırcın yetiştiriciliği teşvik edilmelidir.

TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ (TEPGE)

Enstitümüz tarım, gıda, çevre ve kırsal kalkınma konularında ekonomik araştırmalar yaparak ve/veya yaptırarak başta T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı olmak üzere, kamu ve özel sektörde karar alıcı birimleri bilgilendirmeyi, böylece araştırma sonuçlarına dayalı politikalarla/kararlarla ülke tarımının gelişimine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bilgi çağının gereklerini yerine getirebilen, konusunda üzerine düşen görevleri yapmaya yetkin ve güçlü bir kurumsal yapıya ulaşmayı hedeflemektedir.

<https://arastirma.tarim.gov.tr/tepge>

Bilgi için: F.Tuğba ÇÖTELİ, fatmatugba.coteli@tarimormn.gov.tr, +90 312 2875833